

גליון 291 פרשת פינחס תשפ"ה

שינון הדף היומי בדרך קצרה

וישלוש טמאה לא עומד, ויש לומר שאם הוא צריך לגבנו בודק ע"י עמידה אך אם הוא צריך חלב לכוותח הוא לא מעמידו, אך קשה שיקח ממנו מעט ויעמידנו לבדקו ויש לומר שהבדיקה לא

מוכיחה כיון שגם בטהורה יש נסיון של חלב שלא עומד ועוד יש לומר שגם בצריך לגבנו אסור כיון שיתכן שיש חלב של טמאה שנשאר בין הגומות שבגבינה.

ר' חננאל אמר בשם ר' יוחנן שפת לא הותרה בב' ו' ומשמע שיש מי שמתיר כמו שאמר רב דימי שמעם יצא רבי לשרה וכו'. ה' היא לפני פת פורני מאפה סאה ואמר רבי כמה נאה פת זו מה ראו חכמים לאסרה, ולכאורה חכמים אסרו משום חתנות אלא כוונתו מדוע אסרה בשדה וסברו העם לומר שרבי התיר את הפת ובאמת הוא לא התיר, ורב יוסף אר בו שמואל בר יהודה אומר שהמעשה היה שרבי התיר לשדה והוא ראה שהפת דחוקה לתלמידים ואמר רבי אין כאן פלטר וסברו לומר שהוא וכו'. ה' התקון הפלטר עכו"ם ובאמת הוא התקון הפלטר ישראל, ור' חלב אמר שגם למ"ד שהוא התקון הפלטר עכו"ם זה דוקא כשאין פלטר ישראל אך אם יש פלטר ישראל לא, ור' יוחנן אומר שגם למ"ד שהוא התיר פלטר עכו"ם זה רק בשדה ולא בעיר משום חתנות, ואיבר היה נושך פת עכו"ם במצרי השדה ורבה או ר"נ בר יצחק אמרו שלא ידברו עמו כי הוא אוכל פת עכו"ם.

דף אומר שדניאל גזר על השמן ושמואל אמר שחששו לפלית,

פ' לו כלים טמאים, ויש להקשות וכי העולם אוכלים בטהרה, אלא הכוונה שאסרו בגלל פלית כלים של איסור, ושמואל הקשה לרב שרבי שאלו בר מרתא הגיע ואמר שר' שמלאי דרש בנציבין שר' יהודה נשיא וביט דינו נמנו להחיר את השמן וזה מובן רק אם האיסור הוא משום פליתת איסור ורבי סבר שנותן טעם לפגם מותר, אך לדעת רב שדניאל גזר אין רבי מתיר היה שנינו שאין ב"ד מבטל דברי ב"ד חבירו אלא א"כ הוא גדול ממנו בחכמה ובמנין, ואמר לו שהשמלאי הוא מלוד ומזוללים הם בגזירות, אמר לו אני אומר לו רב התבייש, ואמר רב אם הם לא דרשו אני אדרוש שכתוב **וישם דניאל על לבו אשר לא יתגאל בפת בג והמלך וביין משתין** ויש שני משתאות משתה יין ומשתה שמן, ורב סובר שדניאל שם על לבו והורה לכל ישראל ושמואל סובר שר' על לבו אלא שם ולא הורה לכל ישראל, ויש להקשות וכי דניאל גזר על שמן הרי באלי שנה בשם אבימי נותאב בשם רב שפתם ושמנם יינם ובנותיהם זה מגזירת י"ח דבר של תלמידי הלל ושמאי, ואין לומר שדניאל גזר ולא קבלו והם גזרו וקבלו שא"כ מה העיד רב, אלא שדניאל גזר בעיר והם גזרו גם בשדה א"כ אין רבי התיר היה שנינו שאין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חבירו אלא א"כ הוא גדול ממנו בחכמה ובמנין, ועוד הרי רבה בר בר חנה אמר בשם ר' יוחנן שב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חבירו מלבד גזירת י"ח דבר שגם אם יבואו אליהו ובית דינו להתירם לא ישמעו לו, ויבאר רב משרשיא שהטעם הוא שפשט איסורו ברוב ישראל, ויש לומר שגזירת שמן לא פשטה בכל ישראל שר' שמואל בר אבא אמר בשם ר' יוחנן שרבותיהם בירק לא פשטה גזירת שמן ברוב ישראל וסמכו על רשב"ג ור"א בר צדוק שאמרו שלא גזרום גזירה על הציבור אם אין רובו של הציבור יכול לעמוד בה, ורב אדא בר אהבה למד מהפסוק **עמוד ב במארה אתם נארים ואתי אתם קובעים הגוי כולו** שרק בגוי כולו גזרום ואם אין הגוי כולו לא גזרום.

בדברי באלי בשם רב שפתם שמנם יינם ובנותיהם זה מגזירת י"ח דבר ביאר ר"נ בר יצחק שגזרו על בנותיהם טומאת נדה מעריצתם, וגביבא אמר בשם רב שהלך זה גזירה משום ע"ז כמו שאמר רב אהא בר אדא בשם ר' יצחק שגזרו על פתם משום שמנם ולכאורה במה שמן חמור יותר אלא שגזרו על פת ושמן משום יין ועל יינם משום בנותיהם ועל בנותיהם משום דבר אחר, ויש להקשות שבנותיהם אסורות מהתורה שכתוב **לא תתחתן במ** ואין לומר שמהתורה אסור רק ז' אימות והם גזרו על שאר אימות שא"כ לרשב"י שלמד **מכי יסור** לרבות כל המסירים מדוע גזרו, ואין לומר שמהתורה אסור רק אישות דרך חתונה והוסיפו לגזורו גם על זנות שהרי זה כבר נאסר מבית דינו של שם שכתוב **ויאמר יהודה הוציאה ותשרף**, אלא שמהדאורייתא נאסר רק עכו"ם שבה על בת ישראל והם גזרו גם על ישראל שבה על עוברת כוכבים אך יש לדחות זה נאסר מהלכה למשה מסיני כמו ששנינו שהעובל ארמית קנאים פוגעים בו, ויש לומר שהדאורייתא נאסר רק בפרהסיא והם אסרו גם בצינעוהו אין קשה שזה כבר גזירת ב"ד של חשמונאי כמו שאמר רב דימי שב"ד של חשמונאי גזרו על בא על עוברת כוכבים משום נדה שפחה גזירה איש, ורבאי אמר שהם גזרו משום נדה שפחה גזירה זונה, ויש לומר שהם אסרו ביאה ותלמיד ואם אין גזירה גזרו גם על יחוד, אך קשה שזה כבר גזירת ב"ד של דוד בזמן מעשה אונן ותמר כמו שאמר רב יהודה באותה שעה גזרו על יחוד, ויש לומר שדוד גזר על בת ישראל והם גזרו גם על גזירה, אך קשה שיחוד בבתי ישראל אסור מהתורה כמו שאמר ר' יוחנן בשם ר"ש בן יצחק שיש רמז ליחוד מהתורה שכתוב **כי יסית אתיו בן אמן** וכן אר מסיב וכן אר, אלא אם כן מתחיד עם אמו ואחר כך מתחיד עם אשתו של עריות שכתורה, ויש לומר שמהתורה נאסר יחוד רק עם אשת איש ודוד גזר גם על פנויה, ותלמידי הלל ושמאי גזרו גם על עוברת כוכבים.

מה שגזרו על רבא אחר משום דבר אחר ביאר ר"נ בר יצחק שגזרו שתינוק עכו"ם מטמא בביצה כדי שלא יהיה מצוי עמו תינוק של ישראל למשכב זכור, כמו שאמר ר' זירא שהיה לו צמר אצל ר' אסי ולר' אסי אצל ר' יוחנן ולר' יוחנן אצל ר' ינאי ולר' ינאי אצל ר' נתן בן עמרם ולר' נתן בן עמרם אצל רבי מנחם תינוק עכו"ם מטמא ורבי אמר בן יומא וכשבא לר' חייא הוא אמר רק מבן ט' וכשחזר אמר את זה לרבי הוא אמר הנה דברי ואחוז דברי ר' גיטא שרם מבן ט' מטמא,

דף לו שמאז שהוא ראוי לביאה הוא מטמא ביבה, ורבינא אומר שלפ"ז תינוקת מטמאת רק מבנה ג' ויום אחד שהיא ראויה לביאה, וקשה מה החידוש, ויש לומר שלא נאמר שרק בתינוק שידוע למשנת אלוהי את ישראל גזרו תינוקת לא, קמ"ל שגם בתינוקת אסור.

ר' יהודה נשיאה נסמך על כתפי ר' שמלאי משרתו והוא אמר לו לא היית עמנו אמש בביהמ"ד שהתרנו את השמן והוא אמר לו בימינו ניתן להחיר גם פת אמר לו ר' יהודה א"כ יקרא לנו ב"ד המתירים, כמו ששנינו שיוסי בן יעזר העיד על חגב ששמו קמצא שהוא טהור ומשק בית מדבחיא ושהקורב למת מיטמא וקרא לו יוסי המתיר, אמר לו ר' שמלאי שהוא התיר ג' דברים ואתה התרת רק דבר אחד ואם תתיר עוד אחד זה יהיה שני התירים אמר לו כבר התרת עוד דבר כמו ששנינו האומר זה גיטא אם לא באתי מכאן עד י"ב חדש ומת ונתן י"ב חדש אינו על שומניו על זה שרבותיהם התירוהו להנשא ואמר ר' יהודה בשם שמואל שרבותיהם זה הב"ד שהתירו שמן והם סברו כר' יוסי שזמנו של שטר מוכיח עליו, ור' אבא בן ר' חייא בר אבא אמר שר' יהודה נשיאה הורה ולא הודו לו כל שעתו ויש אומרים כל סיעתו ור"א אמר לזקן אחד כשהתרתם האם התרתם מיד או רק לאחר י"ב חדש שהתקיים התנאי והוא אמר לו שישקשך כבר על המשנה שאם אמר הרי זה גיטא מעכשיו אם לא באתי מכאן עד י"ב חדש ומת בתוך י"ב חדש הוא גט ויש להספק אם הגט חל מיד שהרי לא בא או רק לאחר י"ב חדש שהתקיים התנאי, אמר לו ר' א"א חני נמי אין גיטא איתך כי היית במנין של המתירים.

אביי אומר שלפ"ז אם הנתנה לכשתצא חמה מנרתיקא כוונתו כשתצא ואם הוא מת בלילה זה גט שלאחר מיתה ואם אמר על מנת שתצא חמה מנרתיקא כוונתו שהגט חל מעכשיו וגם כשתצא בלילה זה תנאי בגט וזה גט מהיים כמו שאמר רב הונא שהאומר על מנת כאומר מעכשיו, ונחלקו באמר אם תצא שר' יהודה נשיאה סובר כר' יוסי שזמנו של שטר מוכיח עליו וזה כמו מהיום אם מתו ומעכשיו אם מת, ורבנן חלקו על ר' יוסי וזה כמו זה גיטא אם מת.

רב פפא מבאר שחגב קמצא שהתיר יוסי בן יעזר הוא מה שקוראים שושיבא, ורב חייא בר אמי אמר בשם עוליא שהוא סוסביל, ולרב פפא שהיה שושיבא נחלקו בראשון אורח אחד מותר או אסור, ורב חייא בר אמי שער סובר **עמוד ב** שהוא סוסביל שבראשון אורח לכו"ע אסור ונחלקו בכפניו חופים את רובו ע"י הדחק שלדעת יוסי בן יעזר מספק רוב כל שהוא ורבנן סברו שצריך רוב שניכר.

רב אומר שהעדות על משקי בן מדבחיא היא שהם טהורים לגמרי ושמואל אומר שהם טהורים רק למטמא אחיהם אך יש להם טומאה רב סבר שטומאת משקים מדרבנן ורבנן גזרו טומאה רק במשקים בעלמא אך לא במשקים של ביהמ"ק, ושמואל סובר שטומאת משקים מדאורייתא ורק למטמא אחיהם זו מדרבנן, ורבנן גזרו רק במשקים שבעולם ולא במשקים בביהמ"ק.

מה שהעיד על הקרב למת שהוא טמא יש להקשות שא"כ צריך לקרוא לו יוסף האסור, ועוד שזה נאסר כבר מהתורה שכתוב **וכל אשר יגע על פני השדה בחלל חרב או במת**, ויש לומר

שמהתורה רק הקרב טמא והקרב לקרב טהור, וב"ד באותה שעה גזרו גם על הקרב לקרב והוא החזיר לדין תורה, אך קשה שמהתורה אסור גם הקרב לקרב שכתוב **וכל אשר יגע בו הטמא יטמא**, ואמרר התלמידים לפני רבא בשם רב זוטרא בר ר"נ שאמר בשם ר"נ שמהתורה הקרב לקרב בחיבורים טמא שבעה ושלש בחיבורים טמא וטומאת ערב וגזרו גם על שלש בחיבורים טומאת שבעה, ויוסי בן יעזר העמיד על דין תורה שזה רק טומאת ערב, שבתורה כתוב **הנוגע במת לכל נפש אדם וטמא שבעת ימים** וכתוב **וכל אשר יגע בו הטמא יטמא** וכתוב **הנוגש הנוגעת טמאת עד הערב**, והחילוק הוא שבחיבורים טמא שבעה ושלש בחיבורים טמא וטומאת ערב, ורבא אמר להם לא אמרתי לכם לא לתלות כדים ריקים ברו"נ והוא ביאר שיוסי בן יעזר התיר ספק טומאה ברה"ר אך קשה שכבר למדנו את זה מסוטה שנאסרה בפרשות היחיד כך ספק טומאה הוא בפרשות היחיד, ויש לומר שר' יוחנן אמר שזה הלכה שלא מורים כן, ויוסי בן יעזר הורה כן שנינו שר' יהודה אמר שהוא נעץ להם קורה ואמר שר' כן כן רה"ר שר' כן כן רשות היחיד, וכשבאו ספק טומאה ברה"ר לפני ר' ינאי הוא אמר להם יש מים בשקע הנהר ותוכלו לטבול.

ר' חייא בר אבא אמר בשם ר' יוחנן שאיסור שליקות לומדים מהפסוק **אוכל בכסף תשבינו ואכלתי ומים בכסף תחן לי ושתיתי** וכמו שמים לא השתנו כך אוכל שלא השתנה, ולכאורה א"כ נאסרו גם חטים שעששם קליות ואין לומר שאכן אסורים שהרי שנינו חטים ועששם קליות מותרים, ויש לומר שלומדים ממים שלא השתנו מבריייתן כך אוכל שלא השתנה מבריייתו אך קשה א"כ נאסרו חטים שטחנם ואין לומר שאכן אסור שהרי שנינו חטים ועששם קליות וקמחים וסלחות שלהם מותרים, אלא יש לומר שלומדים שכמו מים שלא השתנו מבריייתם ע"י האור כך כל דבר שלא השתנה מבריייתו ע"י האור, ויש להקשות וכי כתוב אור ,

דף לו אלא זה אסור רק מדרבנן והפסוק הוא רק אסמכתא .

רב הונא בר רב יצחק אומר בשם רב שהנאכל כמו שהוא אין בו משום בישול עכו"ם, וכך למדו בסווא, ובפסוקייתא שנו שכל דבר שלש נאכל על שולחן מלכים ללפת בן את הפת אין בו משום בישול עכו"ם והנ"מ היא בדגים קטנים פטריות ודייסא שהם לא נאכלים חיים אך אינם עולים על שולחן מלכים.

רב אסי אמר בשם רב שדגים קטנים מלוחים אין בהם משום בישול עכו"ם ורב יוסף אומר שאם עכו"ם צלאם ישראל יכול לסמוך עליהם לעירוב תבשילין, אך אם עשה העכו"ם כסא הדרסנא שטיגנא בקמח הם אסורים, ולכאורה זה פשוט ויש לומר שהחידוש הוא שלא נאמר שהדגים עיקר, קמ"ל שהקמח הוא העיקר.

רב ברינא אמר בשם רב שאם עכו"ם הצית אש באגם כל החגבים אסורים ויש לדקדק שאם האיסור הוא שלא יודיעים מי טהור ומי טמא א"כ זה אסור גם בישראל שהצית שם את האש ואם משום בישול עכו"ם מדוע זה אסור הרי בר חנן בר אמי אמר בשם ר' פדת בשם ר' יוחנן שעכו"ם שחזר ראש בהמה מותר לאכול ממנה אפילו מראש אונה כי כוונתו להצריח את שער וכו"ש כאן שהעכו"ם התכוון לגלות את האגם, ויש לומר שבאמת אסור רק בגלל שלא יודיעים מה טהור ומה טמא וכתבו עכו"ם כי כך היה המעשה.

רבינא אומר בדברי ר' יוחנן שכשעכו"ם חזר ראש מותר לאכול ממנו א"כ אם עכו"ם השליך יחד לתנור וקודם לכן ישראל קבר לדעת בחנור והיא התבשלה זה מותר והחידוש הוא שלא נאמר שהעכו"ם התכוון לבישול הכלי קמ"ל שכוונתו רק לרזק.

רב יהודה אומר בשם שמואל שאם ישראל הניח בשר על גחלים ובא עכו"ם והפך בו זה מותר, ויש לרדקש שאם זה היה מתבשל לולא הפך בה פשוט שמוחר לא היה מתבשל לולא הפך בה מדוע מותר הרי זה בישול עכו"ם, ויש לומר שולולא הפכה היה מתבשל בב' שעות ועכשיו התבשל בשעה ולא נאמר שקירוב בישול אסור קמ"ל שמוחר, אך קשה שר' אסי אמר בשם ר' יוחנן שדבר שבושל כבר כמאכל בן דרוסאי אין בו איסור בישול עכו"ם שמעם שאם לא היה כמאכל בן דרוסאי אסור, ויש לומר ששם מדובר כשהונח בסל ועכו"ם לקחו ותננו בתנור אך כאן שהתבשל בגחלים שהישראל הניחם מותר וכן שנינו שאם ישראל הניח בשר על גחלים ועכו"ם הופך בו עד שישאל בא מבית הכנסת או ביהמ"ד ואינו חושש, וכן אשה ששפחה קריעה על כירה ובאה עוברת כוכבים **עמוד ב** והגיסה בה עד שבאה מבית המרחץ או מבית הכנסת אין חוששת בה.

הסתפקו באופן שכו"ם הניחה וישראל הפך ור"נ בר יצחק הוכיח מק"ו שאם גמרו ביד עכו"ם מותר ודאי כשגמרו ישראל מותר, וכן אמר רבה בר בר חנה בשם ר' יוחנן שבין שהניח עכו"ם והפך וישראל ובין שהניח ישראל והפכה עכו"ם מותר אסור רק כשהייתה ההתחלה והגמור ביד עכו"ם.

רבינא אומר שפת שהסיקה עכו"ם ואפאה ישראל או שהסיקה ישראל ואפאה עכו"ם וישראל תהיה בו מותר.

דג מלוח, לחזקיה מותר ולר' יוחנן אסור ורב דימי אמר שבין דג מלוח ובין ביצה חלוציה חזקיה ובר קפרא מפורא ור' יוחנן אסר.

ר' חייא מפורא הגיע לבית ריש גלותא ושאלוהו אם ביצה שצאלה עכו"ם היא מותרת והוא אמר להן שחזקיה ובר קפרא התירו ור' יוחנן אסר ואין דבריו של אחד במקום שנים, ורב זבדי אמר להם שאין לשמוע לו שאביי אמר שהלכה כר' יוחנן והם השקו את רב זבדי כוס של חומץ והוא נפטר.

שנו בבריינא שקפריסין וקפלוטות ומטילא וחמין והקליות שלהם מותרים וביצה צלוייה אסורה, ור' יהודה נשיאה ובית דינו נמנו להחיר שמן, ושנו שמטילא היא פשליא שהיא שיעתא וביאר רבה בר בר חנה בשם ר' יוחנן שלפני מ' שנה יצא המקרה הזה ממצרים ורבה בר בר חנה אמר שלפני ס' שנה זה יצא ואין מחלוקת ביניהם אלא שבזמן רבה כבר עברו ס' שנה ומביאים דרע כרפס וזרע פשתן וזרע חלתן ושוריים אותם יחד כפופשים ומשאירים אותם עד שהם צומחים ומביאים חבית חדשה וממלאים אותה מים ושוריים בה סוג אדמה ומדביקים את הדורסים ונכנסים עצמם לבית המרחץ עד שילבבלו ואוכלים מהם ומתקדרים משער ראשם עד צפצור גרליהם, ואמר רב אשי שרב חנינא אמר שזה דברי כזב שהרי לא צומח בשעה אחת, ויש אומרים שהם עשו את זה בלחש של כשפים.

שנו בבריינא שפסולת של תמרים של עכו"ם שהוחמו חמים ביורה גזולה אסור וביורה קטנה מותר ור' ינאי מבאר שפסולת קטנה היא שציפור דרור לא יכולה להכנס בה, אך קשה שיש לחשוש שהכניסו לה נבילה של ציפור אברים אברים אלא השרשו הוא שאין ראש ציפור דרור יכול להכנס בה ומה ששנינו שבין יורה קטנה ובין יורה גדולה מותר זה כמ"ד שנותן טעם לפגם מותר ולמ"ד אסור יש לאסור ביורה גדולה.

רב ששת אומר ששמן מבושל של גוי אסור ורב ספרא מקשה למה יש לחשוש הרי אם יערבבו בה בשר איסור היא תסריח ואם מצד בישול עכו"ם הרי זה דבר שנאכל כמו שהוא חי ואין לאסור משום גיועול עכו"ם שהרי נותן טעם לפגם מותר.

שאלו את רב אשי אם מותר לאכול תמרים מבושלים של עכו"ם, ומתוקים ודאי מותרים ומרים ודאי אסורים, והספק הוא באמצע בין מר למתוך אמר להם מה הספק הרי הרב שלי שהוא לוי אסר.

הבשיל שחיתא מקמח קליות רב התיר ואביו של שמואל ולוי אסור, בשל חטים ושעורים ודאי מותר בעדשים של חול ודאי אסור, ונחלקו בעדשים של מים האם גזורים משום עדשים של חול.

רב אומר שברזילי הגלעדי שלח לדרור שני מיני שחיתא, שכתוב משכב וספות וכלי יוצר חטים ושעורים וקמח וקלי ופול ועדשים וקלי, ועכשיו מביאים העכו"ם צנצנות צנצנות לנהדרעא, ואין מי שחושש לדעת האסורים.

המשנה התירה בהנאה כבשים שדרכם לתת בהם יין ואמר חזקיה שזה דוקא באין ידוע אך אם ידוע שיש שם יין אסור אך בהנאה, ומה שרבנן התירו מוריים בהנאה כי הם שמם יין רק להעביר את הוזהאם אך בכבשים זה למתק את הטעם, ור' יוחנן סובר שידוע מותר בהנאה ומה שר"מ אסר מוריים בהנאה כי ממשו ידוע וכאן לא ידוע ממשו.